

Landelijk Meetprogramma Libellen - nieuwsbrief

Oktober 2019

Beste libellenteller,

Het zit er weer op voor dit jaar. Met al die regenachtige koude dagen is het libellenseizoen nu echt voorbij. We hopen dat iedereen genoten heeft van het tellen. Wij zijn alle tellers in ieder geval heel dankbaar voor de gegevens die ook dit jaar weer verzameld zijn. Binnenkort gaan alle resultaten naar het CBS om geanalyseerd te worden. Zorgt u ervoor dat u dan klaar bent met invoeren?

Alle tellingen die vóór 1 november 2019 zijn ingevoerd, tellen mee voor het berekenen van de trends en indexen van dit jaar!

Invoeren via de app

Eerst goed nieuws. Sovon werkt momenteel aan een versie voor iPhone. Met een beetje geluk kan die volgend seizoen gebruikt worden.

Heeft u afgelopen jaar geteld via de Sovon Avimap app, zorg dan dat alle gegevens geüpload zijn, en controleer of alles goed in meetnet.vlinderstichting.nl is terechtgekomen. Want pas dan kunnen we ermee rekenen!

Dan is er nog iets belangrijks: na het uploaden moet er in meetnet.vlinderstichting.nl nog ingevuld worden of er wijzigingen waren in de biotoopomstandigheden. Gaat u naar het invoerportaal, dan ziet u in het routeoverzicht een rood uitroepteken staan bij Biotoopomstandigheden (het gaat hier om het laatste ingevoerde bezoek van 10-10-2019). Klik op het rode uitroepteken en geef antwoord op de vragen. Want pas dan staat het goed in de database en kunnen wij het gebruiken.

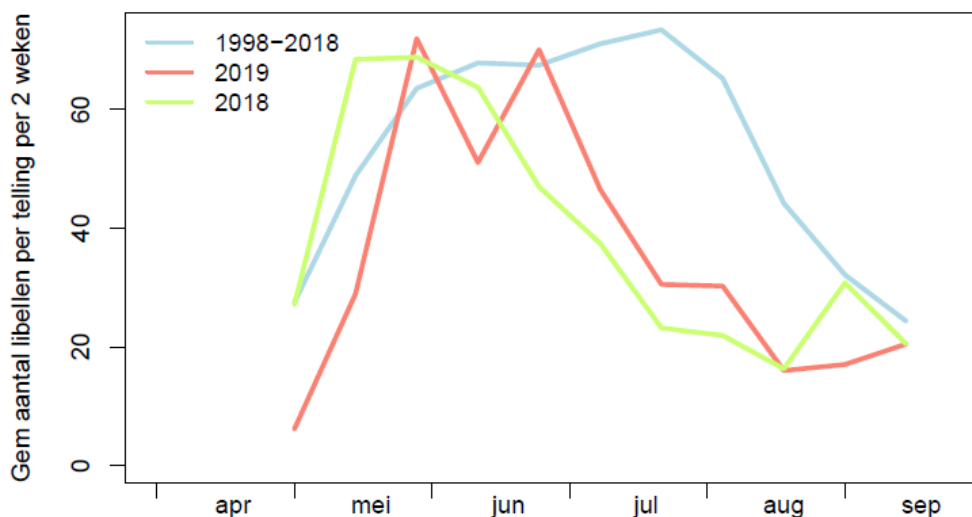
Bezoekdata

nr	bezoekdatum	begintijd	eindtijd	temperatuur	bewolking	windkracht	waarnemingen	biotoopomstandigheden	verwijder
1	23-6-2019	10:30	11:25	26°C	0/8e	3	W	B	X
2	29-6-2019	12:00	14:00	31°C	0/8e	2	W	B	X
3	8-7-2019	10:45	12:35	16°C	1/8e	2	W	B	X
4	10-10-2019	10:31	10:32	23°C	2/8e	2	W	!	X

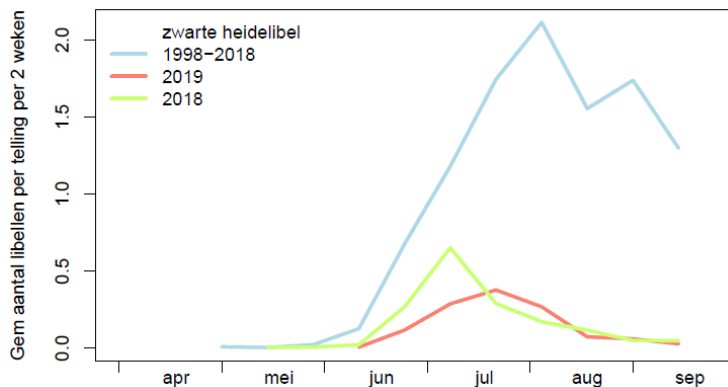
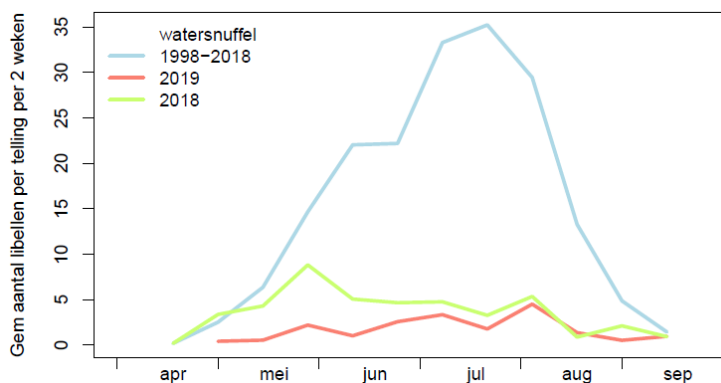
Wat voor libellenjaar was 2019?

Nu het libellenzeizoen is afgelopen, kunnen we in beeld brengen hoe het libellenjaar 2019 is verlopen. Vergeleken met het gemiddelde (blauwe lijn) bleef 2019 flink achter in het aantal libellen (rode lijn). Het seizoen kwam wat later op gang dan anders, maar halverwege mei en in juni begonnen we toch met een gemiddeld aantal libellen op de routes (de dip in juni kwam vooral door koud en nat weer in die periode). Maar vanaf eind juni zien we het totale aantal libellen flink kelderen. Het jaar 2019 was wat dat betreft redelijk vergelijkbaar met het droogtejaar 2018. Hoewel er dit jaar meer regen is gevallen dan vorig jaar, kampte de bodem nog met een flink tekort aan water, waardoor ook nu vennen, plassen en sloten minder water bevatten dan normaal. Dit heeft onvermijdelijk geleid tot meer dan gemiddelde sterfte van libellenlarven.

Natuurlijk reageert elke libellensoort anders op de weersomstandigheden en zijn er elk jaar soorten die het beter doen en soorten die het slechter doen. De soorten die het dit jaar opvallend goed hebben gedaan, zijn overwegend zuidelijke soorten, zoals vroege glazenmaker, grote keizerlibel, beekoeverlibel en zwervende heidelibel. Ook soorten die van droogvallende omstandigheden houden, zoals bruinrode heidelibel en Kempense heidelibel, hebben in 2019 geprofiteerd.

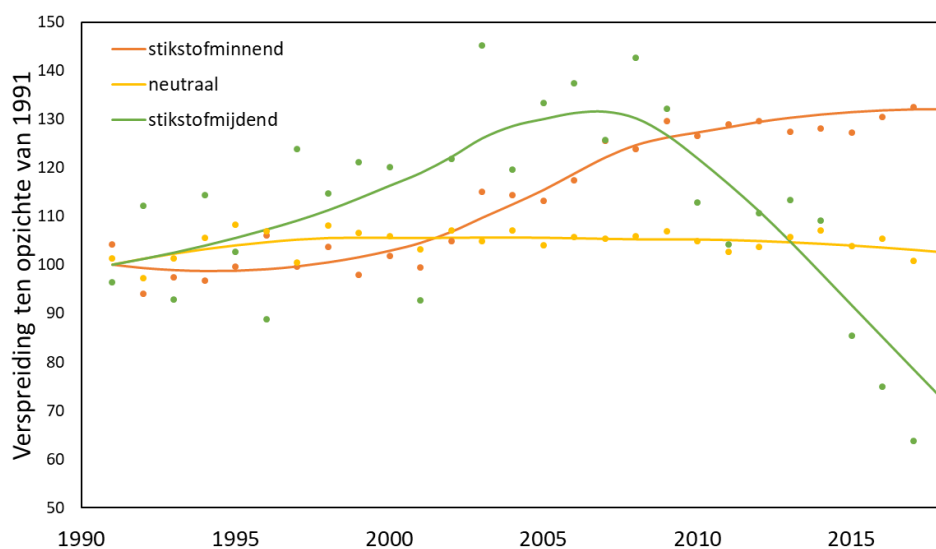
De soorten die het meest hebben geleden onder de droogte, zijn overwegend soorten van vennen, zoals speerwaterjuffer, maanwaterjuffer, koraaljuffer en venglazenmaker. De meeste van die soorten hebben ook een noordelijke verspreiding. In de onderstaande grafieken (watersnuffel en zwarte heidelibel) is het effect van de droge omstandigheden op noordelijke vensoorten goed te zien.

Libellen en stikstof

Door vegetatieopnames te maken bij libellenroutes, kunnen we een indruk krijgen van de omstandigheden op die plek. Voor veel plantensoorten is bekend bij welke milieuomstandigheden, voedselrijkdom, vochtigheid, zuurgraad etc., ze kunnen groeien. Op deze manier kunnen we dus ook bepalen bij welke voedselrijkdom, zuurgraad etc. de verschillende libellensoorten het liefst voorkomen. Judith van Tol, Alex Zuidervliet en Steven de Kruijf hebben op deze manier voor een groot aantal soorten een optimum bepaald en daarmee een indicatiewaarde.

De indicatorwaarden voor libellen zijn nog in ontwikkeling, maar gezien de huidige discussie over stikstof hebben we toch al een voorlopige analyse gedaan. In deze grafiek staat de verandering in verspreiding voor de stikstofminnende, stikstofmijdende en de neutrale/gematigde soorten. De stippen zijn de waarden per jaar en de lijnen de trend. Het is duidelijk dat de laatste jaren de libellensoorten die van stikstofarme milieus houden het erg slecht doen. Dit wisten we eigenlijk al wel, want dit zijn voornamelijk soorten die in vennen leven. De stikstofminnende soorten (zoals houtpantserjuffer, grote roodoogjuffer en steenrode heidelibel) doen het de laatste jaren juist erg goed, ook ten opzichte van de neutrale soorten (zoals azuurwaterjuffer en glassnijder).

De komende tijd zullen we dit verder ontwikkelen. We gebruiken op een vergelijkbare manier al een tijdje dagvlinders als indicator, waarbij ze veel sneller reageren dan planten of vogels. Met libellen hebben we dadelijk ook een indicator voor aquatisch milieu.

Zwarte heidelibel (foto: Kim Huskens)

Landelijke dag

Zet hem vast in uw agenda: zaterdag 7 maart 2020 is de Landelijke Dag weer in Wageningen!

Ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnet@vlinderstichting.nl.

Op Facebook is de groep [Libellenmonitoring](#) actief, waar libellentellers (en andere libellenliefhebbers) ervaringen uitwisselen en vragen stellen aan elkaar. Welkom!

Contact

Mocht u een vraag of opmerking hebben, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Team Landelijk Meetnet Libellen

Gerdien Bos

Roy van Grunsven

Kim Huskens

José Kok

Tel.: 0317-467346

E-mail: meetnet@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Libellen.

Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie 'Nieuwsbrief abonnement' op nee te zetten.